

**بررسی میزان و نحوه انجام خودآزمایی پستان در
پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی
وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شهر تهران (۱۳۷۲)**

پژوهشگر:

سکینه فقیه صفایی عضو هیأت
علمی دانشکده پرستاری و مامائی
دانشگاه علوم پزشکی ایران
استاد راهنما:

خانم اکرم نجف یارندی عضو
هیأت علمی دانشکده پرستاری و
مامائی دانشگاه علوم پزشکی
ایران

استاد مشاور:

خانم افتخارسادات حاجی کاظمی
عضو هیأت علمی دانشکده
پرستاری و مامائی دانشگاه علوم
پزشکی ایران
استاد آمار:

آقای پرویز کمالی عضو هیأت
علمی دانشکده بهداشت دانشگاه
علوم پزشکی تهران

چکیده پژوهش

پژوهش حاضر یک مطالعه
زمینه‌ای است که به منظور بررسی
میزان و نحوه انجام خودآزمایی
پستان انجام شده است. در این

پژوهش ۲۷۰ نفر از پرستاران
شاغل در بیمارستانهای
دانشگاههای علوم پزشکی وابسته
به وزارت بهداشت، درمان و
آموزش پزشکی شهر تهران به
صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده
انتخاب و در پژوهش شرکت داده
شده‌اند. ابزار گردآوری داده‌ها در
این پژوهش پرسشنامه‌ای مصور
بود که توسط پژوهشگر تهیه و
تنظیم گردید.

اطلاعات بدست آمده در قالب
۲۴ جدول و یک نمودار آماری
تهیه و تنظیم شد. یافته‌های
بدست آمده از مشخصات فردی و
خانوادگی واحدهای مورد
پژوهش بصورت جداول توزیع
فراوانی مطلق و نسبی ارائه گردید.
جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از
آمار استنباطی استفاده شد.

بیان مسئله پژوهش:

در حال حاضر سرطان پستان
دومین عامل مرگ و میر در بانوان
۵۵-۱۵ ساله محسوب می‌شود و

تقریباً از هر ده نفر زن در آمریکا
یک نفر به این بیماری مبتلا است.
انجمن سرطان آمریکا ۱۵۰۹۰۰
مورد جدید سرطان پستان در سال
۱۹۸۹ گزارش کرده است که
۴۴۰۰۰ نفر از آنها بعلت بیماری
مذکور جان سپرده‌اند (فیپس و
سایرین، ۱۹۹۱، صفحات ۱۶۵۸ و
۳۲۷).

وانگ^۱ (۱۹۹۲) نیز اظهار می‌دارد
علی‌رغم افزایش آمارهایی از
مرگ و میر ناشی از سرطان سینه،
درمان آن ماستکتومی^۲ بوده که
این عمل ماهیت زندگی زنان را
تغییر می‌دهد و بعلت اثرات روانی
اجتماعی، زندگی آنان همواره با
افسردگی و نگرانی همراه است
(صفحه ۳۶۳).

انجمن سرطان در آمریکا،
نزدیک به ۲۵ سال است که اجرای
خودآزمایی پستان را بصورت

1- Wong

2- Mastectomy

ماه‌هایانه بعنوان یک روش تشخیصی سریع سرطان پستان به بانوان توصیه کرده است ولی مطالعات نشان می‌دهد که فقط ۲۹ درصد از بانوان خودآزمایی پستانها را بصورت ماهیانه و مرتب اجرا می‌کنند. لذا در حال حاضر بی‌نظمی در اجرای خودآزمایی پستان بعنوان یک مسئله مهم بهداشتی بشمار می‌رود (لرمن و همکاران،^۱ ۱۹۹۰، صفحه ۹۷).

طبق مشاهده پژوهشگر در بخشهای جراحی بیمارستانها، سرطان پیشرفته پستان در بین مددجویان شایع می‌باشد و این نشان می‌دهد نه تنها اکثریت مبتلایان به این بیماری، در پی کشف زودرس آن نبوده‌اند، بلکه بعد از بروز بیماری نیز به آن اهمیتی نداده و زمانی مراجعه نموده‌اند که شانس زنده ماندن کمتری دارند و از طرف دیگر با توجه به اثرات نامطلوب ماستکتومی بر سلامت جسمی و روانی زنان، ضرورت کنترل این بیماری در مراحل اولیه احساس می‌شود زیرا با تشخیص بموقع سرطان پستان می‌توان زیانهای اقتصادی اجتماعی ناشی از آنرا در جامعه کاهش داد. این امر میسر نمی‌شود مگر اینکه طرق ساده کشف زودرس بیماری نظیر

خودآزمایی را به بانوان جامعه بیاموزیم و چون در این آموزش پرستاران نقش اساسی دارند، بررسی اینکه این قشر به چه میزانی خودآزمایی پستان را در مورد خودشان انجام می‌دهند و در صورتیکه به انجام آن می‌پردازند این کار تا چه حد به روش صحیح انجام می‌گیرد، شاید بتواند کمک موثری در این جهت باشد، زیرا افرادی می‌توانند موارد آموزش عملی را بدرستی منتقل نمایند که خود آنرا باور داشته و قادر به انجام آن با اصول صحیح باشند.

مروری بر مطالعات انجام شده:

پژوهشی توسط پاتیستیا و همکاران (۱۹۹۲) با هدف بررسی دانش و باور خانمهای مراقب بهداشت شاغل در مراکز مراقبت‌های بهداشتی اولیه از خودآزمایی پستان در یونان انجام پذیرفت، سئوالات این مطالعه عبارت بودند از:

- ۱- میزان اطلاعات بانوان مراقب بهداشت در مورد مسایل مربوط به سرطان سینه و خودآزمایی پستان چه مقدار است؟
- ۲- انجام خودآزمایی پستان توسط گروه به چه میزان است؟
- ۳- چه ارتباطی بین عوامل موثر بر

میزان دانش نمونه‌ها و دانش نمونه‌ها وجود دارد؟

۴- چه ارتباطی بین میزان دانش و میزان انجام خودآزمایی وجود دارد؟

۵- چه ارتباطی بین عوامل موثر بر میزان انجام خودآزمایی و میزان انجام خودآزمایی وجود دارد؟

در این پژوهش کلیه بانوان مراقب بهداشت شاغل در مراکز مراقبت‌های اولیه بهداشتی شهر آتن، که ۲۶۸ نفر بودند، و سن آنها بین ۲۲ تا ۶۴ سال بود شرکت داشتند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از یک پرسشنامه ۱۹ سئوالی استفاده شده است.

در تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و برای تعیین ارتباط بین متغیرها از آزمون کای دو و ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که ۴۴/۴ درصد (۱۱۹ نفر) معتقد بودند، ممکن است در معرض خطر سرطان سینه باشند و ۱۷/۹ درصد در مورد اینکه در چه سنی سرطان سینه پدید می‌آید به ۴۸ سالگی پاسخ داده بودند و ۵۰/۷ درصد (۱۳۶ نفر) به محیطی از سینه که

1- Lurman et al

2- Patistia et al

سرطان بیشتر در آن ظاهر می‌گردد اشاره صحیح کرده بودند و ۴۸/۲ درصد (۱۲۹ نفر) به عوامل پیش آگهی دهنده بیماری و $\frac{۲}{۳}$ نمونه‌ها به علائم سرطان سینه پاسخ صحیح داده بودند. تعداد ۳۵/۵ درصد از مراحل خودآزمایی آگاهی داشتند و تعداد ۶۸/۲ درصد بانوان به ۹ مورد از مراحل خودآزمایی پاسخ صحیح داده بودند. ۸۸/۱ درصد مراحل لمس را و ۶۷/۵ درصد مشاهده پستانها را در برابر آینه انجام می‌دادند و تنها ۶/۲۲ درصد، لمس غدد زیر بغلی را جزئی از خودآزمایی پستانها می‌دانستند. در مورد تکرار انجام خودآزمایی ۲۲/۴ درصد در طی ۱۲ ماه گذشته روش خودآزمایی را بکار نبرده بودند و ۱۵/۷ درصد هرگز در طول زندگی خویش خودآزمایی انجام نداده بودند. ارتباط بین عوامل تغییر دهنده، سطح آگاهی و تعداد انجام خودآزمایی بقرار زیر بود:

ماماها در ارتباط با خود آزمایی نسبت به سایر مراقبین بهداشتی از آگاهی بیشتری برخوردار بودند. از طرفی امتیازات مربوط به آگاهی از خودآزمایی، در مشاغلی که سالهای بیشتری صرف آموزش بهداشت نموده بودند بالاتر بود. همچنین گروهی از مراقبین که خودآزمایی را مرتباً انجام می‌دادند نسبت به گروهی که مرتباً انجام نمی‌دادند از آگاهی بیشتری برخوردار بودند. بعلاوه عوامل مرتبط در میزان انجام خودآزمایی بدین قرار بود که بانوان متأهل امتیاز بیشتری را کسب نمودند و گروهی که با بیماران مبتلا به سرطان سینه کار می‌کردند رغبت بیشتری به انجام خودآزمایی داشتند. همچنین گروهی که آگاهی بیشتری داشتند امتیاز خودآزمایی بیشتری را بدست آورده بودند و سرانجام بین دفعات انجام خودآزمایی و نوع شغل از نظر آماری ارتباط ضعیفی بدست آمد (صفحات ۴۲۱-۴۱۵).

لودویک^۱ و همکارانش (۱۹۹۲) پژوهشی به منظور مشخص نمودن دانش و باور پرستاران در مورد سرطان سینه در بانوان سالخورده و مراقبتهای پرستاری در اجرای معاینات فیزیکی سینه و آموزش خودآزمایی به سالمندان در آمریکا انجام دادند. در این پژوهش فرض اول بر این بود که پرستاران آموزش‌های لازم خودآزمایی پستان را (بعلت بالا بودن سن) به سالمندان آموزش نمی‌دهند و مایلند که خودشان معاینات سینه سالمندان را انجام دهند و فرض دوم این پژوهش بدین قرار بود: پرستارانی که خود به انجام خودآزمایی می‌پردازند رغبت بیشتری به آموزش خودآزمایی پستانها دارند. نمونه‌های پژوهش عبارت از: ۲۷۳ نفر پرستار بودند که در خانه‌های سالمندان به خدمت اشتغال داشتند و ابزار گردآوری داده‌ها در این بررسی پرسشنامه‌ای بود که توسط مدرسین پرستاری در بین پرستاران توزیع گردید تا نگرش ایشان را نسبت به سن، انجام معاینات فیزیکی توسط خود پرستار و آموزش خودآزمایی به بانوان سالخورده را مورد سنجش قرار دهد.

یافته‌های پژوهش مبین آن بود که، ۷۱ درصد پرستاران به انجام خودآزمایی نپرداخته، ۸۰ درصد آنها نیز به آموزش آن توجهی نداشتند. مطالعات آماری نشان داد که هر چه سن بیمار بالاتر بود پرستاران علاقه کمتری به آموزش خودآزمایی به آنها داشتند و سرانجام ۲۹/۴ درصد از پرستاران معاینه فیزیکی سینه‌ها را روی سالمندان انجام می‌دادند در صورتیکه ۲۰ درصد از آنها به آموزش خودآزمایی سالمندان می‌پرداختند. لذا حدود ۱۰ درصد

1- Ludwick et al.

تفاوت بین آنهایی که به انجام معاینه فیزیکی سالمندان و آموزش خودآزمایی سالمندان می‌پرداختند وجود داشت و در ارتباط با اینکه چه پرستارانی به آموزش خودآزمایی می‌پردازند و چه پرستارانی آموزش خودآزمایی را بطور مرتب انجام می‌دهند، پرستارانی که تحصیلات بیشتری داشتند و در خانواده آنها سابقه سرطان پستان وجود داشت، بیشتر به آموزش خودآزمایی و انجام ماهیانه مرتب آن می‌پرداختند (صفحات ۶۷-۶۱).

چهارچوب پنداشتی:

چهارچوب پنداشتی این پژوهش بر اساس مفهوم خودآزمایی پستان تدوین گشته است.

هندرسن^۱ (۱۹۹۱) می‌نویسد: شیوع سرطان پستان قبل و بعد از یائسگی در ایالات متحده افزایش یافته و در حال حاضر هیچگونه اقدامی به منظور پیشگیری اولیه در ارتباط با سرطان پستان وجود ندارد و محققین در جهت کاهش مرگ‌ومیر ناشی از سرطان سینه به پیشرفت چندانی نایل نشده‌اند (۱۹).

اهداف پژوهش:

اهداف کلی:

۱- تعیین میزان و نحوه انجام

خودآزمایی پستان در پرستاران شاغل در بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران.

۲- ارائه پیشنهادات برای کاربرد یافته‌های پژوهش.

۳- ارائه پیشنهادات بر اساس یافته‌های پژوهش جهت انجام پژوهش‌های بعدی.

اهداف ویژه:

۱- تعیین برخی از مشخصات فردی پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران.

۲- تعیین میزان انجام خودآزمایی پستان پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران.

۳- تعیین زمان و فواصل زمانی انجام خودآزمایی پستان در پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران.

۴- تعیین نحوه انجام مشاهده در

خودآزمایی پستان در پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران.

۵- تعیین نحوه انجام لمس در خودآزمایی پستان در پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران.

۶- تعیین میزان الگوهای بکار گرفته شده و نحوه بکارگیری آنها در خودآزمایی پستان پرستاران بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران.

۷- تعیین ارتباط بین مشخصات فردی و نحوه انجام خودآزمایی پستان، در پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران.

سئوالهای پژوهش:

۱- پرستاران شاغل در بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت

مورد بررسی نحوه انجام خودآزمایی پستان می باشد.

جامعه پژوهش:

در این پژوهش کلیه پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شهر تهران جامعه مورد پژوهش می باشند.

نمونه پژوهش:

در این بررسی نمونه پژوهش تعداد ۲۷۰ نفر از پرستاران شاغل زن هستند که از بین جامعه با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب گردیده اند.

در این پژوهش نمونه ها از بین کلیه پرستاران زن، مجرد، متاهل، بیوه و مطلقه در هر شرایط سنی که در بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شهر تهران شاغل بوده اند انتخاب شده اند.

روش نمونه گیری:

نمونه های این پژوهش به روش تصادفی انتخاب شده اند، بدین ترتیب که به هر یک از بیمارستانهای مربوطه در روزهای مختلف هفته مراجعه و پرستارانی

الگوها به چه میزان استفاده می کنند و نحوه بکارگیری آنها چگونه است؟

۷- نحوه انجام خودآزمایی پستان با کدامیک از مشخصات فردی پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی شهر تهران ارتباط دارد؟

روش پژوهش:

روش پژوهش در این مطالعه شامل نوع پژوهش، جامعه پژوهش، نمونه پژوهش، محیط پژوهش، ابزارگردآوری داده ها، روش تجزیه و تحلیل آنها و ملاحظات اخلاقی می باشد.

نوع پژوهش:

این پژوهش یک پژوهش زمینه ای است، در این بررسی علاوه بر تعیین مشخصات فردی نمونه های پژوهش ارتباط بین مشخصات و نحوه انجام خودآزمایی مورد بررسی قرار گرفته است.

این پژوهش تک گروهی بوده و تنها یک گروه از پرستاران شاغل بیمارستانهای مختلف مورد بررسی قرار گرفته اند. همچنین این پژوهش یک مرحله ای می باشد و داده ها در یک نوبت از واحدهای پژوهش گردآوری شده است. این پژوهش دارای یک متغیر می باشد، بدین معنی که تنها متغیر

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شهر تهران دارای چه مشخصات فردی هستند؟

۲- چه میزان از پرستاران شاغل در بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران خودآزمایی پستان را انجام می دهند؟

۳- زمان و فواصل زمانی انجام خودآزمایی پستان در پرستاران شاغل در بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران چگونه است؟

۴- نحوه انجام مشاهده خودآزمایی پستان در پرستاران شاغل در بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران چگونه است؟

۵- نحوه انجام لمس خودآزمایی پستان در پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واقع در شهر تهران چگونه است؟

۶- نمونه های پژوهش از هر یک از

که در بخش‌های مختلف بیمارستانها حضور داشتند در نوبت‌های کاری صبح و عصر و شب انتخاب و در حضور پژوهشگر مبادرت به تکمیل نمودن پرسشنامه‌ها نموده‌اند. در مجموع پژوهشگر در طول مدت دو ماه مبادرت به گردآوری اطلاعات نموده است. لازم به یادآوری است تعداد نمونه‌ها از هر بیمارستان به نسبت تعداد پرستاران شاغل در هر بیمارستان و کل نمونه‌ها (۲۷۰ نفر) انتخاب شده‌اند.

مشخصات واحدهای مورد پژوهش:

- ۱- کلیه پرستاران زن بوده و در زمان انجام پژوهش در یکی از بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شهر تهران شاغل بوده‌اند.
- ۲- ساکن شهر تهران بودند.
- ۳- دارای تحصیلات فوق دیپلم، معادل لیسانس، لیسانس و فوق لیسانس پرستاری بودند.

محیط پژوهش:

محیط پژوهش در این پژوهش کلیه بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش

پزشکی شهر تهران بوده است که شامل ۳۳ بیمارستان در نقاط مختلف شهر تهران می‌باشد.

ابزار گردآوری داده‌ها:

در این پژوهش ابزار کار پرسشنامه بوده است که سوالات بر اساس منابع علمی، در رابطه با اهداف پژوهش و با توجه به چهار چوب پنداشتی تهیه و تنظیم گردیده است. این پرسشنامه با مقدمه‌ای که در آن هدف از انجام پژوهش برای پرستاران شرح داده شده، آغاز، سپس سوالات در سه قسمت تهیه و تنظیم شده است. بخش اول شامل ۹ سؤال مربوط به مشخصات فردی نمونه‌های مورد پژوهش می‌باشد. در بخش دوم که سؤال مطرح شده در مورد انجام یا عدم انجام خودآزمایی پستان می‌باشد تصاویری جهت راهنمایی پاسخگو به انتخاب جواب ترسیم گردیده است. در ادامه با مطرح کردن شمائی از الگوهای انجام خودآزمایی روش انتخابی از پرستار سؤال شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

در تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است،

بدین ترتیب که داده‌های کسب شده در این پژوهش در جداول توزیع فراوانی و نسبی نمایش داده شده است. جهت پی‌بردن به چگونگی تاثیر عواملی مانند سن، تحصیلات، نوع بخشی که پرستاران در آن انجام وظیفه می‌نمایند، وضعیت تاهل، عادت ماهیانه، یائسگی، حاملگی، وجود توده در سینه و سابقه ابتلاء اقوام نزدیک به سرطان پستان بر نحوه انجام خودآزمایی پستان پرستاران از آزمون آماری کای دو^۱، ضریب همبستگی پیرسون^۲، ضریب چوپروف^۳ و آزمون "تی"^۴ استفاده گردیده است.

نتیجه‌گیری نهایی:

بطور خلاصه، با بررسی یافته‌های این پژوهش که بمنظور تعیین میزان و نحوه انجام خودآزمایی پستان پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاههای علوم پزشکی انجام شده بود، می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود: در ارتباط با اولین سؤال پژوهش در مورد تعیین خصوصیات فردی

1- Chi-square (X^2)

2- Inferential

3- Chouproff

4- T Test

واحدهای مورد پژوهش بیشترین درصد در گروه سنی ۲۹-۲۵ سال و کمترین درصد بالاتر از ۴۰ سال بوده‌اند. اکثریت واحدهای مورد پژوهش لیسانس پرستاری و کمترین درصد در گروه معادل لیسانس بوده‌اند. اکثریت واحدهای مورد پژوهش، بیشترین درصد در بخشهای جراحی و کمترین درصد در بخشهای ویژه کار می‌کرده‌اند. اکثریت واحدهای مورد پژوهش متاهل و بیشترین درصد از واحدهای مورد پژوهش در سنین باروری بوده‌اند، لذا عادت ماهیانه هم می‌شده‌اند. درصد قابل اغماضی از واحدها حامله و یائسه بوده‌اند. بیشترین درصد واحدهای مورد پژوهش سابقه وجود توده‌ای در پستان را نداشته‌اند، بیشترین درصد از افراد مورد پژوهش سابقه ابتلاء به سرطان پستان را در هیچیک از اقوام نزدیک نداشته‌اند. کمترین درصد سابقه ابتلاء به سرطان پستان را در عمه گزارش نموده‌اند و بیشترین درصد خاله‌های مبتلا به سرطان پستان داشته‌اند.

در رابطه با دومین سؤال پژوهش در مورد میزان انجام خودآزمایی پستان واحدهای مورد پژوهش، بیشترین درصد (۷۴/۱۰ درصد) واحدهای مورد پژوهش

خودآزمایی پستان را انجام می‌دادند و کمترین درصد (۳۵/۹۰ درصد) از انجام آن خودداری می‌کردند.

در ارتباط با سومین سؤال پژوهش (تعیین زمان و فاصله زمانی انجام خودآزمایی پستان) بیشترین درصد خودآزمایی را به فواصل یک ماهه انجام نمی‌دادند و درصد کمتری از واحدهای مورد پژوهش بفواصل زمانی یک ماهه و بطور مطلوب به انجام خودآزمایی می‌پرداختند. بیشترین درصد واحدهای مورد پژوهش ۱ تا ۲ روز بعد از اتمام دوره قاعدگی خودآزمایی پستان را انجام می‌دادند در حالیکه درصد کمتری از واحدهای مورد پژوهش در زمانهای دیگری از ماه به انجام خودآزمایی پستان مبادرت می‌کرده‌اند که مطلوب نمی‌باشد.

در رابطه با سؤال چهارم پژوهش تعیین نحوه انجام مشاهده پستانها در خودآزمایی پستان بیشترین درصد واحدهای مورد پژوهش جهت انجام مشاهده پستانها در وضعیت صحیح قرار گرفته و در سایر موارد مشاهده پستانها، اغلب واحدها اقدامی نکرده یا اقدام نامطلوب را انتخاب نموده‌اند (جمعاً ۹ مورد اقدام مشاهده‌ای مدنظر بوده‌اند).

در رابطه با سؤال پنجم پژوهش، تعیین نحوه لمس در خودآزمایی پستان واحدهای مورد پژوهش، بیشترین درصد واحدهای مورد پژوهش جهت لمس پستانها در وضعیت صحیح قرار می‌گرفتند ولی بقیه موارد از قبیل معاینه هر نقطه به تعداد دفعات لمس پستانها، فشار لمس، وسعت نقطه مورد لمس، تعداد لمس و زمان لمس را بطور نامطلوب انجام داده، یا اصلاً به آن مبادرت نمی‌ورزیدند.

در رابطه با سؤال ششم پژوهش، بیشترین درصد پاسخ صحیح دستها به هنگام لمس مربوط به الگوی راه نوار عمودی بوده است. در حالیکه بیشترین درصد پاسخ نامناسب جهت حرکت دستها به هنگام لمس پستان مربوط به الگوی تقسیم پستانها به چهار قسمت بوده است.

در رابطه با سؤال هفتم پژوهش، کدامیک از مشخصات فردی واحدهای مورد پژوهش با نحوه انجام خودآزمایی ارتباط دارد؟ بین سن و نحوه انجام خودآزمایی پستان همبستگی معکوس وجود داشت بدین معنی که هر قدر سن واحدهای مورد پژوهش بالاتر بود امتیاز حاصل از

خودآزمایی پستان کاهش می‌یافت.

کاربرد یافته‌ها

نتایج این پژوهش حاکی از آن بود که گرچه درصد زیادی از پرستاران شاغل در بیمارستانهای علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، به انجام خودآزمایی می‌پرداختند ولی نحوه انجام آن صحیح نبوده است، لذا پژوهشگر امیدوار است نتایج پژوهش مورد توجه آنها قرار گرفته به ضعف‌ها و کاستی‌های خود در این مورد پی برده و در صدد بالا بردن کارآیی خود برآیند تا علاوه بر دور ماندن از عوارض سرطان پستان بتوانند در اشاعه این روش تشخیصی در جامعه بخصوص در مورد بیماران بستری و افرادی که بعنوان همراه بیمار به بیمارستان‌ها مراجعه می‌کنند کمک زیادی نمایند. همچنین امید است پرستاران با تجدید آموخته‌های خود بتوانند با آموزش موثر به سایر افراد حرفه‌ای در بیمارستان، نظیر بیماران، مددکاران اجتماعی و فیزیوتراپ‌ها، در اشاعه روشهای تشخیصی سرطان پستان مانند خودآزمایی پستان و ماموگرافی نقش موثری داشته باشند.

پیشنهادات برای پژوهش‌های بعدی:

با توجه به یافته‌های این پژوهش که بیانگر آن بود که ۳۵/۹ درصد از پرستاران به انجام خودآزمایی پستان نمی‌پردازند، پیشنهاد می‌شود پژوهشی در مورد علل عدم انجام خودآزمایی پستان پرستاران شاغل بیمارستانهای دانشگاهی علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شهر تهران صورت گیرد.

نظر به اینکه نحوه انجام خودآزمایی پستان در بسیاری موارد نامطلوب بوده است، پیشنهاد می‌شود پژوهشی در مورد تاثیر آموزش بر نحوه انجام خودآزمایی پستان به عمل آید و بررسی شود آموزش تا چه حد می‌تواند اجرای صحیح خودآزمایی پستان را تامین نماید.

یافته‌های پژوهش بیانگر آن بود که گروه زیادی از پرستاران از الگوی دو ایرتحدالمركز برای کشف توده در خودآزمایی پستان استفاده می‌کردند. با توجه به اینکه بسیاری از پژوهشهای انجام شده در سالهای ۱۹۹۱ و ۱۹۹۲ حاکی از آن بوده که الگوی راه نوار عمودی در کشف توده‌ها بیشتر موفق بوده پیشنهاد می‌شود

پژوهشی در مورد مقایسه الگوهای راه نوار عمودی و دواير متحدالمركز در کشف توده‌های غیر طبیعی انجام پذیرد.

نظر به اینکه در این پژوهش میزان تحصیلات در انجام خودآزمایی پستان نقشی نداشته است، پیشنهاد می‌شود پژوهشی در مورد بررسی چگونگی انجام خودآزمایی پستان در سایر افراد تیم بهداشتی نظیر پزشکان، ماماها، دندانپزشکان، بهیاران و فیزیوتراپ‌ها، مورد مقایسه قرار گیرد. نظر به اینکه یافته‌های پژوهش مبین آن بود که سن با امتیاز حاصل از خودآزمایی پستان رابطه معکوس دارد، پیشنهاد می‌شود در پژوهشی دیگر پرستاران در سنین بالا از نظر نحوه انجام خودآزمایی پستان مورد بررسی قرار گیرند. همچنین پیشنهاد می‌شود پژوهشی در مورد تاثیر آموزش بر اجرای خودآزمایی پستان در پرستاران بالای ۴۵ سال انجام پذیرد.

منابع

1. Judkins, Alice F. et al. "A Model program for Teaching Nurses Breast Assessment and Cancer Screening". **The Journal of continuing Education in Nursing.**